

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

18.01.2014 № 03-88

На № _____ від _____

Секретарю Ради національної
безпеки і оборони України

Турчинову О.В.

Щодо результатів державного
зовнішнього фінансового контролю

Шановний Олександр Валентиновичу!

Рахункова палата за результатами розгляду матеріалів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету, спрямованих на виконання робіт у сфері поводження з радіоактивними відходами неядерного циклу, будівництво пускового комплексу "Вектор" та експлуатацію його об'єктів, інформує.

В Україні обсяги радіоактивних відходів (далі – РАВ) становлять понад 3,4 млн куб. метрів. Утворення та накопичення РАВ пов'язане з Чорнобильською катастрофою, діяльністю атомно-промислового комплексу, а також промислових, медичних, наукових та освітніх установ. У недалекому майбутньому прогнозується надходження високоактивних відходів, що утворюються після переробки в Російській Федерації відпрацьованого ядерного палива українських атомних електростанцій.

Значний обсяг накопичених РАВ і його подальше зростання посилює необхідність захисту людини та навколишнього природного середовища від шкідливого впливу РАВ, що потребує забезпечення безпечного поводження з ними (оперування, попереднього оброблення, оброблення, кондиціонування, перевезення, зберігання чи захоронення) та наявності відповідної інфраструктури.

Інфраструктура поводження з РАВ створювалася на території України одночасно із створенням у 1959–1962 роках спеціалізованих підприємств (до меж їх розташування з часом наблизилися межі міст Дніпра, Львова, Одеси та Харкова, а одне з таких підприємств фактично розташоване в межах м. Києва), на сьогодні їх сховища не відповідають сучасним вимогам безпеки, в окремих випадках є технологічно застарілими, зношеними, переповненими і нездатними забезпечити тривале зберігання РАВ.

Розв'язання цих проблем передбачають заходи Загальнодержавної цільової екологічної програми поводження з радіоактивними відходами (далі – Загальнодержавна програма), а також Стратегія поводження з радіоактивними відходами в Україні, розрахована на 50 років (2010–2059 роки).

Водночас **упродовж 2014–2015 років і I півріччя 2016 року** на виконання заходів Загальнодержавної програми **Міністерством екології та природних ресурсів** як головним розпорядником бюджетних коштів і **Державним агентством з управління зоною відчуження** як розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня **використано 144,0 млн грн, або 92,1 відс. від спрямованого обсягу** (КПКВК 2408090 – 156,4 млн гривень). При цьому **82 відсотки обсягу коштів** використано лише за одним напрямом – оплата праці з нарахуваннями (за оцінкою Державного агентства з управління зоною відчуження, в останні роки рівень бюджетного фінансування заходів Загальнодержавної програми становив до **15 відсотків**).

Як наслідок, через відсутність капітальних видатків державного бюджету **ризик невиконання окремих заходів Загальнодержавної програми** (кінцевий термін реалізації – 31.12.2017) та **загострення існуючих проблем є високими**.

На будівництво об'єктів I черги проекту комплексу виробництв "Вектор" у 2014–2015 роках і I півріччі 2016 року використано лише 0,5 млн грн (з початку будівництва, яке фактично розпочате у 1998 році, – 205 млн грн), **при цьому готовність двох сховищ (ТРВ-1 і ТРВ-2) та окремих об'єктів інфраструктури становить від 75 до 95 відсотків**.

Таким чином, у зв'язку з відсутністю додаткових потужностей для зберігання РАВ окремі сховища спеціалізованих підприємств, які забезпечують збір і тимчасове зберігання на закріплених за ними територіях РАВ, заповнені, що **посилює ризик виникнення надзвичайних ситуацій радіаційного характеру**.

Недостатніми є й заходи з вилучення РАВ зі сховищ спеціалізованих підприємств та їх подальшого перевезення і перезахоронення в існуючих централізованих сховищах комплексу "Вектор". Зокрема, станом на 01.11.2016 із сховищ Харківського спеціалізованого підприємства вилучено **1,1 відс. наявних РАВ**, а Київського, Дніпропетровського та Харківського – **0,1 відс. наявних у них джерел іонізуючого випромінювання**.

Через недостатнє фінансування з державного бюджету заходів з переоснащення спеціалізованих підприємств з поводження з РАВ є ризик негативного впливу іонізуючого випромінювання на населення та навколишнє середовище.

Так, **не в повному обсязі ліквідовано наслідки аварії**, яка сталась у 1993 році на сховищах № 5, 6 і 7 Київського спеціалізованого підприємства, **при цьому ситуація ускладнилася**. У березні 2016 року радіоактивна речовина з вмістом тритію, що була переміщена зі сховищ № 5 і № 6 до сховища № 14, через розгерметизацію останнього потрапила до навколишнього середовища.

На сьогодні лише на стадії проектування сховище для проміжного зберігання високоактивних РАВ, що повертатимуться з Російської Федерації після переробки відпрацьованого ядерного палива українських атомних електростанцій, хоча заходи Загальнодержавної програми передбачають його експлуатацію в 2017 році. Крім того, **зростають ризики неприйняття**

з 01.01.2018 відходів на зберігання, у зв'язку з чим, за оцінкою Національної атомної енергогенеруючої компанії "Енергоатом", **додаткові витрати**, пов'язані, зокрема, зі сплатою штрафних санкцій, у 2018 році **становитимуть близько 20 млн дол. США.**

З урахуванням зазначеного та зважаючи на те, що ситуація в Україні у сфері поводження з РАВ потребує вжиття чергових заходів, спрямованих на активізацію розвитку необхідної інфраструктури, пропонуємо розглянути питання на засіданні Ради національної безпеки і оборони України за участю представника Рахункової палати, зосередивши увагу на необхідності:

- удосконалення законодавчих та інших нормативно-правових актів, спрямованих на створення цілісної системи поводження з РАВ всіх типів і категорій;

- розширення функцій Державного агентства України з управління зоною відчуження, зокрема, шляхом створення на його базі Національного агентства України з поводження з радіоактивними відходами та управління радіоактивно забрудненими територіями та надання йому повноважень центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом;

- визначення сталих джерел фінансування заходів з поводження з радіоактивними відходами, у тому числі і через залучення Державного фонду поводження з РАВ, формування якого може здійснюватись за рахунок екологічного податку та інших надходжень, не заборонених чинним законодавством;

- визначення подальших завдань і заходів, які реалізовуватимуться у сфері поводження з РАВ після 2017 року, їх пріоритетності, термінів виконання, обсягів фінансування з урахуванням реалій державного бюджету та можливостей залучення міжнародної технічної допомоги.

З повагою

Т. в. п. Голови

О.С. Яременко